

Koreakrigen – glemt krig og glemt norsk innsats

Michael 2025; 22: 302–306.

doi: 10.56175/michael.12640

Koreakrigen 1950–1953 var en blodig konflikt med store tap av menneskeliv, men den er kommet i historiens skygge som et mellomspill mellom den andre verdenskrig (1939–1945) og Vietnamkrigen (1957–1975). Norge bidro med feltsykehuset NORMASH, som i tillegg til å løse sine medisinske oppgaver, bidro til å gi verdifulle erfaringer om sivil, humanitær hjelp.

Det var alarmerende nyheter den juniетtermiddagen i 1950 da NRK meddelte at det var brutt ut krig mellom Nord-Korea og Syd-Korea. Jeg husker min bestefars, den gamle offisers, spontane bekymring for hva han hørte og for hva som nå kunne skje. Han fikk rett. Dette ble alvorlig.

I løpet av de tre årene fram til det ble inngått en våpenhvile i juli 1953, regner man at mellom tre og fire millioner militære og sivile mistet livet, og at et enda større antall ble skadet (1). I det storpolitiske bildet var sørkoreanernes krig egentlig en styrkeprøve mellom stormaktene. På den ene siden stod USA og deres allierte med støtte fra FN. På den andre siden kjempet nordkoreanerne, som fikk støtte fra Sovjetunionen – amerikanernes tidligere samarbeidspartner fra verdenskrigen – og etter hvert også fra Kina.

Krigsødeleggelserne ble enorme, og frykten for atomkrig var høyst reell. Erfaringene fra Koreakrigen var barske. Om lag 40 000 FN-soldater ble drept – et antall som langt oversteg samtlige senere konflikter der FN-styrker var engasjert i internasjonale oppdrag. Selv i 2025 er våpenhvilen fra 1953 fortsatt ikke blitt avløst av en fredsavtale. Til tross for det fryktelige omfanget, er Koreakrigen blitt kalt «den glemte krigen». I det historiske bildet er den blitt overskygget av konfliktene før og etter.

Trygve Lie (1896–1968) var FNs første generalsekretær 1946–1952. Han satt ved roret da FN-medlemmene ble oppfordret til å bidra i Korea.

Figur 1. Seminaret om feltsykehuset i Koreakrigen ble filmet og lagt ut på nett.

Norge følte en spesiell forpliktelse, og valgte å sende et feltsykehus, Norwegian Mobile Army Surgical Hospital (NORMASH) (2). Sykehuset var i funksjon i perioden 1951–1954.

623 nordmenn tjenestegjorde ved NORMASH, og 90 000 pasienter ble behandlet. Det var med andre ord en betydelig innsats, men også denne glir ut av den kollektive hukommelsen etter hvert som de som har hatt personlige minner, faller bort. Mange sentrale personer innen norsk medisin og helsetjeneste deltok i Korea, og mange fikk fremtredende roller senere.

Noen av deltakerne etterlot seg også viktig bildemateriale, som er tilgjengelig på Digitalt museum, blant andre oversykepleier Emma Folven (1913–1987) og kirurgen Inger Schulstad (1920–2010). *Helsehistorisk forum* arrangerte seminar om Koreakrigen 22. mai 2025 (figur 1) for å gjøre noe med glemselen som har senket seg.

Lederen i Norsk-koreansk vennskapsforening, Lucie Paus Falck, holdt første foredrag, basert på sin fars dagbok fra Korea (figur 2). Kirurgen Bernhard Paus (1910–1999) ble senere overlege ved ortopedisk avdeling ved det skandinaviske undervisningssykehuset National Medical Center (NMC) i Seoul 1958–1960. Datteren Lucie fikk anledning til å reise til Korea og utføre kontorarbeid og annet forefallende ved dette sykehuset i et år (1958–1959). Hun hadde således en høyst personlig bakgrunn for sitt innlegg.

Virksomheten i Korea ga mange nyttige militærmedisinske lærdommer. Blant annet var rask transport fra front til feltsykehus en åpenbar fordel. Helikopter var et nytt og nyttig hjelpemiddel (figur 3).

Figur 2. En engasjert Lucie Paus Falck holdt innlegg om sin fars dagbøker fra Koreakrigen. Foto: Øivind Larsen.

Figur 3. Enkel, men effektiv helikoptertransport fra fronten til feltsykehuset. De sårede ble fraktet i bokser montert utenpå helikopteret – i begynnelsen lå de åpent og var festet med stropper. Det er ikke kjent hvem personene på bildet er. Foto fra Bernhard Paus' fotoalbum.

Førsteamanuensis og sykepleier Jan-Thore Lockertsen fra Nord universitet i Bodø (figur 4) har skrevet doktoravhandling om de norske sykepleiernes erfaringer fra Koreakrigen, og fortalte blant annet om hvordan arbeidet var organisert.

Oberstløytnant Harald-David Meum fra Forsvarets veteran tjeneste (figur 5) fortalte om hvordan de tjenestegjørende ved NORMASH ble pionerer

Figur 4. Jan-Thore Figenschou Lockertsen har skrevet doktorgrad om Koreakrigen. Foto: Øivind Larsen.

Figur 5. Oberstløytnant Harald-David Meum er leder i Forsvarssjefens dekorasjonsråd. Foto: Øivind Larsen.

Figur 6. Sunniva Engh er professor i historie ved Universitetet i Oslo. Foto: Øivind Larsen.

for Forsvarets sanitet og arbeidet som skulle foregå videre der. Nye former for kompetanse er blitt trukket inn, blant annet katastrofepsykiatri som har vist seg å ha betydelig forebyggende og oppfølgende potensial.

Det var en samlet skandinavisk innsats i Korea. Sverige bidro med et sykehus, og Danmark hadde sendt hospitalskipet *Jutlandia*. Både sivil og militær virksomhet fra de skandinaviske landene hadde humanitær karakter. Den noe ulike involveringen av Røde Kors kan ses på som en måte å løse politiske dilemmaer på. Dette var tema for seminarets siste foredrag, som var ved professor i historie ved Universitetet i Oslo, Sunniva Engh (4).

Et redigert opptak av seminaret er tilgjengelig på nett (5).

Litteratur

1. Helgesen G. Koreakrigen. I: *Store norske leksikon*. <https://snl.no/Koreakrigen> (25.5.2025)
2. Leraand D. NORMASH. I: *Store norske leksikon*. <https://snl.no/NORMASH> (25.5.2025)
3. Lockertsen J-TF. *We ran a hospital: the Norwegian nurses efforts during the Korean war and the impacts of their experiences on Norwegian nursing and theatre nursing*. Doktoravhandling. Tromsø: UiT Norges arktiske universitet, 2021. <https://hdl.handle.net/10037/20752>
4. Engh S. *From War Effort to Development Aid: The Scandinavian Red Cross Societies and Korea*. I: Engh S, Hemstad R, Mordhorst M, red. *Cooperation and Confrontation in Nordic Civil Societies since 1800*. Imprint: Routledge, 2024: 217–240. <https://doi.org/10.4324/9781003488286-15>
5. *NORMASH – det norske feltsykehuset i Korea-krigen*. Helsehistorisk forum. <https://www.youtube.com/watch?v=hngV1uaIXKs> (29.6.2025)

Øivind Larsen

oivind.larsen@medisin.uio.no

Øivind Larsen er professor emeritus i medisinsk historie ved Universitetet i Oslo.